

Viss kritik mot juridiska institutionen vid Stockholms universitet för att missvisande information har lämnats i en undervisningsplan

Beslutet i korthet: Enligt undervisningsplanen för kursen rättshistoria vid juridiska institutionen, Stockholms universitet, kunde en student begära omrättning av sin tentamen inom en viss tidsfrist. Omrättning innebar att examinatorn gjorde en ny materiell bedömning av tentamen. Efter tidsfristens utgång kunde studenten begära omprövning som enligt informationen i undervisningsplanen endast gjordes på formella grunder. I en anmälan till JO uppgav en student att universitetet begränsade studenternas rätt till omprövning till att i princip avse rättelse.

JO konstaterar att det inte finns stöd för att ställa upp krav på att en begäran om omprövning ska framställas inom en viss tidsfrist och att texten i undervisningsplanen ger intryck av att begreppet omprövning endast används för situationer som avser rättelse. I beslutet uttalar JO att det finns en risk för att den missvisande informationen kan ha lett till att studenter har avstått från att begära en materiell omprövning efter tidsfristens utgång. Universitetet kan inte undgå kritik för att undervisningsplanen har innehållit felaktigheter i det aktuella avseendet.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på juridiska institutionen vid Stockholms universitet. Han uppgav bl.a. följande: Under hösten 2015 tenderade han i kursen rättshistoria. Enligt information på kursens webbsida för studenter kan en elev begära omrättning eller omprövning av tentamen. För omrättning gäller en tidsfrist. Efter tidsfristens utgång kan eleven begära omprövning. Enligt informationen omfattar en omprövning endast formella fel. Elevens rätt till omprövning begränsas därmed till att i princip avse rättelse.

Utredning

En föredragande hos JO hämtade in muntliga upplysningar från BB, kursadministratör i rättshistoria, juridiska institutionen vid Stockholms universitet. Sedan hämtades den undervisningsplan som gällde för kursen in. I undervisningsplanen angavs, under rubriken Begäran om omrättning respektive omprövning (s. 18), följande:

Efter varje skrivningstillfälle anordnas en tentamensgenomgång, då examinator redogör för sin rättning av PM respektive salsskrivning. Studenten har möjlighet att inom en angiven tidsfrist, normalt inom sju dagar, begära *omrättning* av sin

tentamen, vilket innebär att examinator gör en förnyad materiell bedömning. Motivering av examinatorns bedömning måste särskilt begäras. Efter tidsfristens utgång kan studenten alltid begära en *omprövning*, som då endast görs på formella grunder, d.v.s. examinator utför en själv rättelse om det t.ex. visar sig att poängen är felaktigt hopsummerad.

JO begärde att rektor för Stockholms universitet skulle yttra sig över det som AA hade anfört om att studenternas rätt till omprövning enligt högskoleförordningen (1993:100) hade begränsats till att i princip avse rättelse.

I ett yttrande anförde rektorn CC bl.a. följande (de omnämnda bilagorna har utelämnats):

Yttrande över anmälan mot Stockholms universitet

På kursen Rättshistoria (9 hp) har det avseende promemorian i romersk rätt - i tillägg till reglerna för rättelse och omprövning - införts en möjlighet för studenten att inom en period om två veckor efter att resultatet meddelats begära omrättning av promemorian. Skillnaden mellan en omrättning och omprövning ligger i att studenten vid omrättning får sin promemoria helt rättad på nytt och att betyget till skillnad från vad som gäller vid omprövning kan höjas även om det ursprungliga betyget inte framstår som uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter. Efter det att tvåveckorsfristen har löpt ut kan studenten endast begära omprövning eller rättelse.

I undervisningsplanen till kursen Rättshistoria har texten avseende begreppen omprövning och rättelse erhållit en olycklig utformning (bilaga 1). Där anges att studenten alltid kan begära omprövning och att prövningen då endast görs på formella grunder. Som exempel på detta anges själv rättelse om poängen är felaktigt summerad. Studenten har emellertid alltid rätt till omprövning och för denna finns ingen tidsgräns. Detsamma gäller i fråga om rättelse. För att betyget ska höjas efter tvåveckorsfristen fordras emellertid som ovan anförts att betyget är uppenbart oriktigt. Examinator rättar därmed inte om promemorian från grunden som i fallet med omrättning utan gör en bedömning på grundval av vad studenten har anfört (det bortses då från att examinator självfallet alltid kan göra en själv rättelse).

Trots den bristande formuleringen i undervisningsplanen har bestämmelserna om omprövning inte åsidosatts eller begränsats till att avse rättelse. Detta framgår av e-post till studenten den 15 december 2015 (bilaga 2). Möjligheten till omrättning inom kursen har dock gått utöver skyldigheterna i högskoleförordningen. Studenten har dock även efter tvåveckorsfristen löpt ut inte varit fråntagen möjligheten att begära omprövning eller rättelse. Examinator har också motiverat varför studenten erhållit betyget Ba istället för AB (bilaga 3).

Det förfarande som använts med omrättning inom kursen Rättshistoria saknar enligt universitetets bedömning förvaltningsrättsligt stöd och utgör heller inte praxis inom universitetet. Tillämpningen av "omrättelse" under den aktuella kursen kan möjligen ha visst samband med att det inte är helt klart i vilken utsträckning betygsbeslut kan ändras även i andra fall än där uppenbarhetsrekvisitet i omprövningsbestämmelsen är uppfyllt (se t.ex. Högskoleverkets rapport 2008:36, Rättssaker examination, sid 66-68). Universitetet avser mot bakgrund av det inträffade att se över rutinerna för omprövning och rättelse och kommer att korrigera den omtalade formuleringen i undervisningsplanen.

AA kommenterade remissvaret.

Bedömning

En examinatorns beslut om betyg får inte överklagas (12 kap. 4 § högskoleförordningen jämförd med 2 § i samma kapitel). Det finns dock särskilda regler om omprövning och rättelse av betygsbeslut.

Om en examinator finner att ett beslut om betyg är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning ska han eller hon ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och om det inte innebär att betyget sänks (6 kap. 24 § högskoleförordningen).

När det gäller rättelse av betygsbeslut hänvisas i 6 kap. 23 § högskoleförordningen till 26 § förvaltningslagen (1986:223) där det anges att ett beslut får rättas av den myndighet som har meddelat beslutet om det innehåller en uppenbar oriktighet till följd av myndighetens eller någon annans skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende. Ett beslut om rättelse av betyg ska fattas av en examinator (6 kap. 23 § högskoleförordningen).

Möjligheten att begära rättelse eller omprövning av ett betyg är viktig för studenternas rättssäkerhet. Reglerna i högskoleförordningen medför en skyldighet för en examinator att i vissa situationer ändra ett betyg. I rapporten Rättssäker examination, 2008:36 R, s. 66, uttalade dåvarande Högskoleverket att det finns ett visst utrymme att även i andra fall ompröva ett betyg till fördel för en student. Den möjlighet till omrättning som universitetet erbjuder inom ramen för den aktuella kursen är ett exempel på en sådan utvidgad möjlighet till omprövning av ett betygsbeslut.

Enligt den undervisningsplan som gällde vid den aktuella tidpunkten skulle en begäran om omrättning framställas inom en angiven tidsfrist. Efter tidsfristens utgång kunde studenten begära omprövning, som då enligt texten i undervisningsplanen endast gjordes på formella grunder. Jag konstaterar att det inte finns stöd för att ställa upp krav på att en begäran om omprövning ska framställas inom en viss tidsfrist. Texten i undervisningsplanen ger intryck av att begreppet omprövning endast används för situationer som avser rättelse. Som universitetet har anfört hade texten i undervisningsplanen fått en olycklig utformning när det gällde begreppen omprövning och rättelse. Visserligen är det inte utrett att universitetet i praktiken har åsidosatt bestämmelserna om omprövning. Det finns dock givetvis en risk för att studenter har avstått från att begära omprövning i materiellt hänseende på grund av den missvisande informationen i undervisningsplanen. Universitetet kan inte undgå kritik för att undervisningsplanen har innehållit felaktigheter i det aktuella avseendet.

Jag förutsätter att universitetet har sett över rutinerna för omprövning och rättelse samt att formuleringen i undervisningsplanen har korrigerats.

Det som AA har uppgett i övrigt ger inte skäl till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.